

FYLKESMANNEN I SOGN OG FJORDANE

Sakshandsamar: Tore Larsen
Telefon: 57643126
E-post: fmsftla@fylkesmannen.no

Vår dato
26.03.2015
Dykkar dato
11.12.2014

Vår referanse
2015/1127 - 433.2
Dykkar referanse

Gunnar Jørgen Egil Råheim

6978 VIKSDALEN

Svar på søknad om utsetjing av utanlandske treslag

Vi viser til søknad frå deg datert 11.12.2014, og stempla inn i postmottaket vårt 3.3.2015, om utplanting av utanlandske treslag for produksjon av juletre og pyntegrønt.

Bakgrunn

Forskrift om utsetting av utanlandske treslag trådde i kraft 1. juli 2012, og skal hindre at utplanting av utanlandske treslag får uheldige følgjer for naturmangfaldet. Forskrifta har heimel i naturmangfaldlova, og det går fram av §30 i lova at utsetting av utanlandske treslag krev løyve, og at slikt løyve ikkje kan bli gitt dersom det er grunn til å tru at utsettinga kan føre til vesentlege uheldige verknader på det biologiske mangfaldet.

Søknaden gjeld utplanting av fjelledelgran (*Abies lasiocarpa*), nordmannsgran (*A. nordmanniana*), nobelgran (*A. procera*) og koreaedelgran (*A. koreana*). Plantinga vil skje i to trinn over ein periode på 15 år; først ein teig oppgitt å vere 18 dekar (målt av oss til å vere 23 dekar), og deretter ein teig oppgitt til å vere 22 dekar (målt av oss til å vere 24 dekar). Til saman omfattar søknaden planting av 20 000 tre, men den nøyaktige samansettinga av treslag vil vere avhengig av kva treslag som til kvar tid er tilgjengelege i marknaden. Søknaden nemner at ut frå tilgangen på tre slik den er i dag, vil nordmannsgran og nobelgran dominere i plantefeltet.

Plantinga er planlagt på gnr/bnr 39/4 i Gaular kommune i ei nordvendt li sør for Råeimsdalselva. Feltet vil bli 100 meter breitt og til saman om lag 460 meter langt, med stigning frå 205 til 295 m.o.h. Den første teigen som skal plantast til, er 225 m lang og stig til om lag 230 m.o.h. Teig 1 er ifølgje søknaden i dag brukt som utmarksbeite for storfe, og er tresett med gran, furu og bjørk. Nedre del av teigen er på kartet merka som myr. Teig 2 lenger oppe er granskog, med unntak av eit mindre parti med utmarksbeite.

Det ligg ikkje føre registreringar av verdfulle naturtypar eller raudlista artar i området. Gaular kommune fekk gjennomført naturtypekartlegging i 2002 og 2003. Dei næraste naturtype-lokalitetane er ein rik edellauvskog av typen alm-lindeskog 1,5 km mot nordvest, og ein fossesprøytzone ved Vallestadfossen 1 km mot aust, begge av verdi B (regionalt viktige). Edellauvskogen inneheld ei rekkje indikatorartar for verdfulle edellauvskogsmiljø, men den ligg i den sørvendte, bratte lia på nordsida av Råeimselva.

Vurdering

Artsdatabanken har i *Fremmede arter i Norge, med norsk svarteliste 2012* klassifisert økologisk risiko for ei rekkje innførte artar. *Fjelledelgran* er vurdert til å vere av låg risiko, særleg fordi den har lita arealmessig utbreiing og fordi forynging vurderast å vere avgrensa på grunn av hjortebeiting. *Fjelledelgran* er oppgitt å normalt setje frø frå 30-40 års alder under våre tilhøve. *Nordmannsgran* er ikkje risikovurdert fordi den i hovudsak dyrkast til juletreproduksjon og derfor sjeldan eller aldri når reproduktiv alder. Frøsetting er knapt registrert i forvilla tilstand i Noreg. *Nobelgran* er vurdert på same måte som fjelledelgran (låg risiko) ut frå lik argumentasjon, mens *koreaedelgran* er omtalt slik: «Arten kan danne populasjon i Norge, dersom den får mulighet for

det, men den plantes for sjelden til å få noen økologisk effekt». Det er likevel nemnt døme på eit rikt kongleberande, ein meter høgt ungtre ved Sandnes i Rogaland i 2009, frøspreidd 20 m unna to større tre på 6-7 meters høgde.

Fylkesmannen har forutan artsdatabanken sine sider om framande artar vurdert eventuelle konfliktar med prioriterte og utvalde naturtypar (Naturbasen), raudlista artar (Artskart) og våre egne data om sensitive førekomstar (rovfugl o.a.) som er skjerma for offentleg innsyn. Sjølv om Gaular kommune neppe kan seiast å vere tilfredsstillande kartlagt verken med tanke på naturtypar eller artar, kan vi heller ikkje sjå at det er grunn til å forvente førekomstar av spesiell interesse i det planlagde utplantingsområdet. Dette baserer vi på omtale i søknaden, korleis området ligg i terrenget (nordvendt), flyfoto, og at dalføret har vore besøkt av folk med biologisk kompetanse under naturtypekartlegginga i Gaular kommune. Om lag halve arealet er i dag plantefelt med gran, som også er ein framand art i området. Vi meiner derfor at kunnskapskravet i naturmangfaldlova § 8 er godt nok oppfylt til å konkludere med at utplanting som skissert i søknaden ikkje vil føre til vesentlege uheldige verknader på det biologiske mangfaldet. Ein viktig føresetnad for dette er at området skal brukast til produksjon av juletre og pyntegrønt, og at trea dermed ikkje vil nå frøberande alder før dei blir felt.

Vi tar her eit atterhald for koreaedelgran, med bakgrunn i føre-var-prinsippet i naturmangfaldlova § 9, og viser til opplysninga som er gitt i *Fremmede arter i Norge, med norsk svarteliste 2012* om funn av eit kongleberande ungtre av koreaedelgran med høgde ein meter i Rogaland. Funnet ble gjort ved Fløivik (truleg Fløysvik) i Sandnes kommune, og det er såleis neppe snakk om eit tre med veksthindring grunna vanskelege lokale klimatilhøve. Det er uklårt i kva grad konglene produserer frø på unge tre, men i ei sak frå Nord-Trøndelag om utplanting av juletre nær eit verna område har forskar Inger Sundheim Fløystad uttalt til Leka kommune at frøsetting ikkje er eit problem «under forutsetning av at trærne hugges på f. eks. maks 3 meter, og at det ikke plantes koreaedelgran». DN-utredning 8-2012 *Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold* opplyser på si side at koreaedelgran har ein juvenilperiode på 23 år, men omgrepet er ikkje definert, og talet er oppgitt å vere «ekstrapolert frå beslekta arter». For bartre generelt er kortaste juvenilperiode i same kjelde oppgitt å vere tre år, mens den kortaste som er oppgitt for edelgran er 12 år. Fordi biologien til koreaedelgran er dårleg kjent, finn vi at føreliggande informasjon ikkje gir eit godt nok kunnskapsgrunnlag til å seie sikkert at arten ikkje kan spreie seg innanfor tidsrammene for produksjon av juletre og pyntegrønt. Moglege uheldige følgjer for naturmangfaldet gir etter vårt syn ikkje opning for å gje løyve til utplanting av denne arten etter reglane i naturmangfaldlova.

Rettleiinga til forskrift om utsetting av utanlandske treslag seier at ei vurdering av samla belastning på naturmangfaldet (naturmangfaldlova § 10) i tiltaksområdet skal inngå i behandlinga av søknaden. Med det nemnte unntaket for koreaedelgran, meiner vi at det omsøkte tiltaket ikkje vil føre til auka samla belastning på økosystemet i området. Til grunn for dette legg vi at arealet skal brukast til produksjon av tre som skal haustast før dei når reproduktiv alder, og at om lag halve arealet i dag er dekkja av utplanta granskog. Denne skogen utgjer i dag eit trugsmål mot naturmangfaldet i området gjennom frøspreiing, og skifte til juletreproduksjon kan dermed bidra til ei redusert økosystembelastning i området. Denne effekten vil rett nok vere liten, ettersom det framleis vil vere store areal med granskog rundt juletrefeltet.

Vi minner også om naturmangfaldlova § 11 (kostnadar ved miljøforringing skal berast av tiltakshavar) og § 12 (miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar), som betyr at tiltakshavar må ta kostnadane med å sikre at det ikkje blir spreidd frø frå feltet fordi det blir ståande igjen tre og vekse dersom drifta av ulike grunnar skulle bli lagt ned, og at driftsmetodar o.a. skal tilpassast slik at ein unngår eller avgrensar skade på naturmiljøet. Tilplanting på kulturmark og i skogplantefelt for juletreproduksjon er eit reversibelt tiltak, og når området ikkje har spesielle verdiar knytte til kulturlandskap og ein sikrar seg mot frøspreiing, vil dette neppe ha vesentlege uheldige følgjer for naturmiljøet.

Kapittel VII i naturmangfaldlova (*Myndighet etter loven, tilsyn mv.*) omtalar i § 67 ulike tilhøve som kan føre til endring og omgjerung av løyve, og seier at «Tillatelse kan i alle tilfeller tilbakekalles eller endres når det er gått ti år etter at den ble gitt». Dette gjer det formelt vanskeleg med løyve til utplanting så langt fram i tid som 15 år, som i din søknad. I tillegg vil det om mindre enn 15 år kunne vere aktuelt med ny utplanting i teig 1, dersom du ønskjer å halde fram med juletreproduksjon. Vi meiner derfor at det vil vere rett å søke i to omgangar; no først for teig 1, og seinare for teig 2 når eksisterande skog er tatt ut og området er klargjort for juletreproduksjon.

Vedtak

Med heimel i forskrift om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksføremål, jfr. naturmangfaldlova § 30, får Gunnar Jørgen Egil Råheim med dette løyve til å plante ut inntil 9 000 tre av fjelledelgran, nordmannsedelgran og nobeledelgran til juletreproduksjon på gnr. 39, bnr. 4 i Gaular kommune, i område avmerka som teig 1 på kart vedlagt søknaden. Løyvet er gitt på desse vilkåra:

1. Løyvet gjeld for ei utsetting. Utplantinga må vere fullført innan 31.12.2017.
2. Alle trea skal fellast før dei blir frøproduserande. For å hindre sprenging, er det ikkje tillate å fjerne tre på rot frå feltet.
3. Etter at feltet er hausta, skal alle ikkje-omsettbare tre fjernast og feltet ryddast slik at det ikkje kan kome nye skot.
4. Den som har fått løyve, må etablere og dokumentere internkontroll etter § 10 i forskrifta.
5. Dersom eigeodomen blir overdradd til andre, må ny eigar informerast om løyvet og dei vilkåra som er sette for løyvet.
6. Dette løyvet gjeld berre sjølv utplantinga. Eventuell omdisponering av dyrka mark og grøfting av myr krev løyve frå kommunen.
7. Dersom det blir oppdaga sprenging av tre utanfor plantefeltet, skal desse fjernast, og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane må varslast.
8. Dersom drifta av ulike grunnar skulle ta slutt utan ordinær innhausting, skal grunneigar varsle Fylkesmannen. Dersom ikkje grunneigar ønskjer å rydde feltet sjølv, kan feltet ryddast for grunneigar si rekning.
9. Dette løyvet skal oppbevarast hos tiltakshavar og grunneigar inntil feltet er rydda.
10. Dette løyvet kan opphevast eller endrast i samsvar med § 67 i naturmangfaldlova, dersom det t.d. kjem fram nye opplysningar om dei omsøkte artane.

Klage

Dette vedtaket kan påklagast innan 3 veker etter at brevet er motteke, jf. Reglane i forvaltingslova. Klagen sendast til Fylkesmannen i Sogn og fjordane og blir avgjort av Miljødirektoratet dersom Fylkesmannen ikkje gjer om vedtaket.

Med helsing

Hermund Mjelstad
seniorrådgjevar

Tore Larsen
seniorrådgjevar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikkje underskrift.

Kopi pr. e-post til Gaular kommune